طرح کارانه اشتغال جوانان برای ایجاد ۱۵۰ هزار شغل

در بخش اشتغال برنامه منتشر شده دولت علاوه بر طرح‌های کلان رونق تولید و اشتغال از برنامه ویژه اشتغال نیز رونمایی و بیش از ۲۰ طرح در سه دسته را برای اجرا معرفی کرده است. از مهم‌ترین این طرح‌ها می‌توان به طرح کارانه اشتغال جوانان با ظرفیت سالانه ۱۵۰ هزار شغل اشاره کرد.

مروری بر مهم ترین برنامه‌ها و وعده‌های اقتصادی رئیس جمهور (۲)

وعده ایجاد یک میلیون شغل با ۲۰ طرح اشتغالی

جواد غیاثی
economic@khorasannews.com

روز گذشته برنامه اقتصادی دولت دوازدهم در حوزه عدالت اجتماعی و حمایت از قشرهای ضعیف را بررسی کردیم. در این حوزه دولت وعده داده است که معیشت حدود ۱۰ میلیون فقیر را از طریق یک برنامه سه مرحله ای تا سال ۹۹ به پنج برابر ارتقا دهد. بخش مهم و قطور دیگری نیز در برنامه اقتصادی دولت دوازدهم به موضوع اشتغال اختصاص دارد. در این بخش دولت علاوه بر طرح‌های کلان رونق تولید و اشتغال از برنامه ویژه اشتغال نیز رونمایی و بیش از ۲۰ طرح در سه دسته را برای اجرا معرفی کرده است. از مهم‌ترین این طرح‌ها می‌توان به طرح کارانه اشتغال جوانان با ظرفیت سالانه ۱۵۰ هزار شغل، طرح معافیت بیمه ای کارفرمایان با ظرفیت ایجاد ۴۰۰ هزار شغل در سال جاری و طرح تکاپو برای ایجاد ۴۴۵ هزار شغل در سال اشاره کرد که مجموع همین سه طرح در صورت اجرا طبق وعده‌ها، حدود یک میلیون شغل در سال جاری ایجاد خواهد کرد که باید به آن مشاغل ایجادشده از محل رشد اقتصاد (برنامه‌های کلان دولت) و سایر برنامه‌ها مثل اشتغال امید و ... را نیز افزود.

■ **تامین مالی تولید و اشتغال با اصلاح نظام بانکی و توسعه بازار سرمایه**

یکی از برنامه‌های کلان دولت در حوزه اشتغال (و البته رونق تولید) موضوع تامین مالی تولید و اشتغال است. در این برنامه دو محور اصلی یعنی اصلاح نظام بانکی و توسعه بازار سرمایه به چشم می‌خورد. در حوزه اصلاح نظام بانکی تاکید شده است که "این برنامه بر اساس معضلات میان مدت شناسایی شده در نظام بانکی، به طور مشخص شامل چهار برنامه به هم پیوسته است که برای تخفیف ۴ معضل: ۱. جریان نقد، ۲. بدهی‌های دولت، ۳. افت سرمایه بانک‌ها و ۴. مطالبات غیرجاری بانک‌ها ارائه شده است". گفتنی است دولت در چهار سال گذشته در این حوزه نتوانسته است این معضلات را تخفیف دهد بنابراین این برنامه‌ها عموما تکرار برنامه‌های گذشته برای اصلاح نظام بانکی و تامین مالی است. در حوزه توسعه بازار سرمایه نیز بر گسترش اوراق بهادار دولتی و تنوع دادن به ابزارهای تامین مالی تاکید شده است.

■ **برنامه افزایش اشتغال با کاهش مصرف انرژی**

در این برنامه دولت آمده است که می‌توان با کاهش آلودگی هوا شغل ایجاد کرد. این برنامه شامل دو محور اصلی یعنی صرفه جویی انرژی و اصلاح بازار انرژی است. در محور اول کاهش مصرف انرژی معادل یک میلیون بشکه نفت خام هدف گذاری شده است. بر این اساس بخش خصوصی برای ایجاد سامانه حمل و نقل درون شهری متحول شده اقدام می کند و در این بخش از محل صرفه جویی نفت خام سرمایه‌گذاری خواهد شد. ضمن این سرمایه گذاری‌ها شغل نیز ایجاد می‌شود و آلودگی نیز کاهش می‌یابد.

■ **برنامه اشتغال در آمد آفرین از طریق گسترش بخش خصوصی و توسعه برون گرایی اقتصاد**

این برنامه مبتنی بر ایجاد شغل از محل رشد اقتصادی است. در برنامه دولت دوازدهم آمده است که بررسی‌های انجام شده نشان می دهد نمی‌توان کشوری را یافت که در دوره‌ای بلندمدت رشد اقتصادی بالا داشته باشد، اما این مهم با درون گرایی اقتصاد یا دولتی بودن اقتصاد حاصل شده باشد؛ بنابراین یکی از مهم‌ترین برنامه‌ها در زمینه افزایش تولید و اشتغال برون گرایی و کاهش مداخله دولت است. در این برنامه تاکید شده است با اتخاذ راهبرد برون گرایی مبتنی بر صادرات شغل‌هایمان را از سایر کشورها پس خواهیم گرفت. در این بخش بر محورهای کلی نظیر انتخاب شرکای تجاری پایدار، تسهیل تجارت و جذب سرمایه خارجی تصریح شده اما اهداف و راهبردهای مشخصی ذکر نشده است.

■ **برنامه‌های "ویژه اشتغال"**

در آن چه پیش از این گفته شد، دولت دوازدهم ایجاد اشتغال را از مسیر رشد اقتصادی و همچنین گسترش برون گرایی و بهبود فضای کسب و کار پیگیری می کرد. اما طبق برنامه‌های اعلام شده این دولت برنامه‌های ویژه‌ای نیز دارد که مستقیم برای ایجاد شغل طراحی شده است.

در این برنامه که "برنامه ویژه اشتغال" نامیده شده، تاکید شده است که بر خلاف گذشته که فقط به پرداخت وام و تسهیل مجوز و بیمه برای ایجاد شغل تاکید می شد، به جنبه‌های دیگر نیز توجه جدی شده است. بنابراین در این برنامه، طیفی از طرح‌ها و پروژه‌های معطوف به ایجاد اشتغال یا تقویت مهارت‌های نیروی کار در نظر گرفته شده است.

جدول ۱ تعدادی از این طرح‌ها را نشان می‌دهد.

■ **طرح کارانه اشتغال جوانان (کاج) و کارورزی:**

یکی از برنامه‌های دولت دوازدهم که معطوف به قشر تحصیل کرده بیکار طراحی شده و هدفش افزایش اشتغال پذیری و افزایش مهارت‌های این گروه است، طرح کارورزی است. آن گونه که در برنامه آمده، کارورزی در طرح کارانه اشتغال جوانان در مراحل زیر انجام می‌شود:

۱. ثبت نام متقاضی در دوره کارورزی و سپری کردن ۴ تا ۶ ماه دوره آموزشی مذکور در بنگاه‌های اقتصادی واجد شرایط در کارگاه‌های فعال بخش خصوصی و تعاونی؛

۲. پرداخت کمک هزینه دوره آموزشی کارورزی توسط دولت ماهانه معادل یک چهارم حداقل دستمزد که البته منوط به تأیید کارفرما و وزارت کار است. این رقم در سال جاری حدود ۲۳۰ هزار تومان خواهد شد.

۳. پرداخت بیمه مسئولیت مدنی برای هر کارورز توسط دولت از محل اعتبارات عمومی پیش بینی شده است.

■ **هزینه‌های اجرای طرح کاج؛ ۱۶۰ میلیارد تومان**

جدول ۲ هزینه‌های برآوردی اجرای طرح را نشان می‌دهد. این برنامه پیش بینی کرده است که سالانه حداقل ۱۲۳ هزار و حداکثر ۲۵۰ هزار نفر در این طرح شرکت کنند. بدین ترتیب به طور متوسط ۱۵۰ هزار نفر در سال مدنظر قرار گرفته اند که برای اجرای این طرح ۱۶۰ میلیارد تومان منابع نیاز خواهد بود. همان گونه که گفته شد این منابع از محل بودجه عمومی تامین خواهد شد.

■ **ایجاد ۴۰۰ هزار شغل از محل معافیت بیمه‌ای سهم کارفرما**

یکی دیگر از طرح‌های دولت دوازدهم ایجاد مشوق هایی برای کارفرمایان است تا انگیزه بیشتری برای استخدام نیروی کار جدید داشته باشند. بنابراین دولت پیش بینی کرده است که بر اساس مواد قانونی، سهم بیمه کارفرمایان را در قبال استخدام نیروی کار جدید و تحصیل کرده ببخشد. در واقع سهم بیمه این افراد نه از کارفرما بلکه از دولت دریافت خواهد شد و به حساب تامین اجتماعی خواهد رفت. درباره آثار این طرح در برنامه دولت دوازدهم آمده است: مطابق چارچوب‌های تعریف شده در این طرح، مقرر است از طریق برقراری مشوق معافیت کارفرما از پرداخت حق بیمه سهم کارفرما برای ایجاد اشتغال برای ۴۰۰ هزار نفر از دانش آموختگان جوان در سال جاری اقدام شود.

■ **منابع طرح معافیت بیمه‌ای کارفرما؛ ۳۲۷ میلیارد تومان در سال ۹۶**

این برنامه پیش بینی کرده است که امسال ۱۰۰ هزار نفر از این طریق مشغول به کار شوند و حداقل مزد یعنی ۹۱۰ هزار تومان دریافت کنند. در این حالت دولت موظف می‌شود تمام ۳۰ درصد حق بیمه را پرداخت کند. بر این اساس ۳۲۷ میلیارد تومان منابع در سال ۹۶ نیاز خواهد بود. منابع مورد نیاز برای سال‌های بعد به مرور توسط وزارت کار محاسبه خواهد شد. جدول ۳ نحوه محاسبه منابع را نشان می‌دهد. درباره نحوه تامین منابع مالی مورد نیاز اجرای این طرح آمده است که از محل اعتبارات اجرای قانون هدفمندسازی یارانه‌ها و تبصره ۱۴ قانون بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور تأمین خواهد شد.

■ **اعتبار ۳ میلیون تومانی برای هر جوان در طرح اشتغال امید**

دیگر طرح اشتغالی دولت دوازدهم با عنوان اشتغال امید معرفی شده است که بر اساس آن برای هر جوان ۲۵ تا ۳۰ ساله سه میلیون تومان اعتبار امید در نظر گرفته شده است که در صورت شرکت فرد در برنامه‌های تعریف شده قابل نقد شدن خواهد بود. در واقع جوان باید به یکی از اشکال زیر وارد فعالیت شغلی شود تا بتواند این مبلغ را دریافت کند:

۱- در یک کارگاه دارای کد کارگاهی استخدام شود.

۲- در دوره کارورزی یا دوره‌های آمادگی شغلی فارغ التحصیلان دانشگاهی شرکت کند.

۳- در قالب مشاغل عمومی مشغول به کار شود و مهارت‌های لازم را بیاموزد (این بخش مخصوص افراد فاقد تحصیلات دانشگاهی است)

■ **۴ هزار میلیارد تومان، منابع مورد نیاز طرح امید**

دولت تاکید کرده است که بر اساس برآوردها این طرح به چهار هزار میلیارد تومان منابع نیاز خواهد داشت. درباره نحوه تامین این منابع نیز به گشایش‌های پس از برجام و افزایش صادرات نفت اشاره شده و محل دقیقی ذکر نشده است. البته مواد قانونی مثل بندهای ۱۴ و ۱۸ بودجه ۹۶ و ماده ۱۲ برنامه ششم ذکر شده است که منابع طرح از محل آن‌ها قابل تامین است اما تصریح نشده که دقیقا از کدام محل و چه مقدار منابع برای این طرح تامین خواهد شد.

■ **طرح تکاپو با هدف ایجاد سالانه ۴۴۵ هزار شغل**

طرح تکاپو مهم‌ترین طرح دولت برای ایجاد شغل برشمرده شده است. محور این طرح شناسایی رسته‌های شغلی مزیت دار و اشتغال زا و حمایت از توسعه آن‌ها است. طبق این طرح الگوی مناسبی برای انجام مداخلات توسعه ای در جهت توسعه زنجیره ارزش کسب و کارها ارائه می‌شود. این طرح که در دولت یازدهم به صورت محدود در برخی رسته‌ها مثل پوشاک اجرا شده است در آینده نیز در رسته‌های منتخب دیگر اجرا خواهد شد. پیش بینی اشتغال این طرح سالانه ۴۴۵ هزار شغل است.

جدول ۱: عنوان طرح‌های مربوط به "برنامه ویژه اشتغال" در دولت دوازدهم

توسعه کسب و کار	در بخش خدمات: آی تی، گردشگری، لجستیک و حمل و نقل
	در بخش صنعت: پوشاک و مبلمان و قطعات خودرو
	در بخش کشاورزی: گیاهان دارویی و صنایع تبدیلی و تکمیلی
طرح‌های مربوط به مداخلات سیاستی و توسعه نهادی	طرح کارورزی و طرح مشوق کارفرمایی
	طرح آموزش حین کار، بازنگری آموزش فنی و حرفه‌ای
	طرح توسعه کارآفرینی
	معافیت کارگاه‌های زیر ۵ نفر از قانون تامین اجتماعی
	توسعه رویدادها و مشاغل نوآورانه و کلینیک‌های کسب و کار
	طرح هدایت شغلی و ساماندهی بیمه بیکاری
	طرح ساماندهی اشتغال اتباع خارجی؛
مشاغل حمایتی	طرح تامین مالی خرد با رویکرد بانکداری پیوندی
	طرح توسعه مشاغل عمومی
	توسعه فرصت‌های شغلی معلولین و زنان سرپرست خانوار و مناطق روستایی محروم
	توسعه فرصت‌های شغلی قشرهای کم درآمد و تحت پوشش نهادهای حمایتی
	ساماندهی مشاغل خانگی
	طرح توسعه فرصت‌های شغلی ایثارگران و فرزندان شاهد

جدول ۲: هزینه‌های اجرای کارانه اشتغال جوانان

گزینه اجرایی	تعداد کارورز (نفر)	هزینه بیمه مسئولیت مدنی (میلیارد ریال)	کمک هزینه کارورزی (میلیارد ریال)	جمع اعتبار مورد نیاز (میلیارد ریال)
حداقل ظرفیت	۱۲۳۰۰۰	۶۱/۵	۱۹۱۰	۱۹۷۱/۵
حداکثر ظرفیت	۲۵۰۰۰۰	۱۲۵	۳۸۷۵	۴۰۰۰
اجرای دوره برای ۱۵۰ هزار نفر	۱۵۰۰۰۰	۵۰	۱۵۵۰	۱۶۰۰

جدول ۳: منابع مورد نیاز اجرای معافیت بیمه‌ای سهم کارفرما

سال	حداقل دستمزد (ریال)	۳۰ درصد مزد ماهانه (ریال)	هزینه سرانه در سال (ریال)	جامعه هدف (نفر)	بودجه (میلیارد ریال)	جمع کل (میلیارد ریال)
۹۶	۹/۱۰۰/۰۰۰	۲/۷۳۰/۰۰۰	۳۲/۷۶۰/۰۰۰	۱۰۰۰۰۰	۳۲۷۶	۳۲۷۶